

Forum Ecclesiasticum

In Quo Jus Canonicum Universum, Librorum Ac Titulorum Ordine Per
Quæstiones Et Responsa, Tam Canonistarum Veterum & Recentiorum,
quàm Legistarum, in iis, quæ Utrique Juri, Canonico Et Civili Communia
Sunt, Authoritate stabilita, Methodo clara & facili explanantur

Leuren, Peter

Moguntiae, 1719

Quæst. 690. An liberi fidei commisso universali gravati præter legitimam
ex eo quoque detrahere possint Trebellianicam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73957](#)

& conditione odiosa. l. 30. 32. 36. c. de inoff. testam. c. Rayn. h. t. num. 2. Sichard. in Auth. novissima c. de inoff. testam. num. 24. Gail. l. 2. obs. 121. num. 9. Pirk. h. t. num. 78. notab. 3. & ita quidem, ut licet ob tale onus aut conditionem testamentum per querelam in officio impugnari nequeat, onus tamen & conditio talis (dum v. g. testator diceret: liberos meos hæredes instituo, ita tamen, ut usum fructum totius hæreditatis ad dies vita relinquunt matri, vel hæreditatem prius post annum recipient; vel ut Tito singulis annis pensionem certam solvant: vel si liberis acquirant) in ordine ad legitimam pro non adjecto habeatur. Gail. l. 2. obs. 119. num. 1. Berlich. p. 4. concl. 14. num. 5. & AA. citati cum communi juxta textum clarum. l. 32. c. de inoff. testam.

2. Dixi tamen primò: *sine conditione odiosa*: nil enim vetat, quo minus adjicatur conditio favorabilis Gomes. Tom. I. var. resol. c. 11. num. 25. Nata conf. § 28. num. 1. & 2. cum communi. Quin & conditio potestativa indifferens, id est, nec odiosa, nec favorabilis impletu' facilis. ut Cornæ vol. 2. conf. 106. num. 24. Valsq. de success. l. 1. §. 10. num. 224. & seq. quos citat & sequitur Reiffenst. h. t. num. 457. Dixi secundò: *in ordine ad legitimam*: eò quòd, dum portio hæredibus necessariis assignata excedit legitimam, testator dictam portionem gravare possit honesta conditione correspondente isti excelsui, quam si hæres implere recusat, ab illa parte legitimam excedente abstinere, & sola legitima contentus esse debet, præsertim, ubi testator, ut fieri solet, ita exprestè caverit. Reiffenst. num. 458. cum communi. Unde

2. Relp. secundò in specie: legitima debita hæredibus necessariis, sive ascendentibus sive descendantibus nullatenus gravari potest fideicommissio. Unde, si dicti hæredes gravati sint hæreditatem restituere alteri, possint ante omnia legitimam hæreditatis partem deducere, ut constat ex c. Rayn. t. ex ea etiam ratione; ne gravatus ob nullum vel exiguum lucrum recusat adire hæreditatem, & sic fideicommissa extinguantur. §. sed qui iust. de fideicom. hæred.

Quæst. 689. Quid sit Trebellianica qualiter à falcidia distinguatur, & num è gravari possit fideicommissum?

1. Resp. ad primum & secundum: Trebellianica sic dicta à Trebellio maximo Authore hujus SC. qui Neronis tempore cum Annæ Seneca consulatum gesse, est pars quarta omnium bonorum post mortem testatoris deducto ære alieno relictorum hæredibus scriptis debita, casu quo hæreditas gravata est fideicommissio universali. Quam partem eti hodiecum in jure nostro vocari semper falcidiā dicat Lauterb. in ff. ad SC. Trebell. §. 30. cum aliis, & amba' jure aequiparentur. Muller. ad Struv. in ff. ad SC. Trebell. th. 29. Lit. a. unde à falcidia ad Trebellianicam fiat argumentum. Lauterb. l. c. cum Vinnio selectar. q. q. l. 2. c. 28. à falcidia quæ & ipsa est pars quarta bonorum, distinguitur in pluribus. Ac quidem primo ratione objecti, nimirum quòd Trebellianica deducitur a fideicommissis particularibus; falcidia non nisi à fideicommissis particularibus seu legatis. Secundo ratione computationis, dum in falcidiā tantum computantur, quæ jure hæreditario ad hæredem pervenerunt. l. 74. §. 1. l. 91. ff. ad leg. falcid. in trebellianicam vero etiam, quæ alio quocunque titulo, puta

legati, fideicommissi, donationis mortis causa ad eum devenerunt. Tertiò, quod trebellianicā deductā, onus hæreditarium maneat pro quarta parte apud hæredem seu fiduciariū, & tantum pro dodrante transeat ad fideicommissarium, falcidia autem deducatur sine onere, actionibus activè & passivè manentibus apud hæredem. Lauterb. l. c.

2. Resp. ad tertium: potest proinde hæres (intellige; sive ex testamento, sive ab intestato succedit) fideicommissio universali, sive hæreditatem alteri restituere gravatus trebellianicam. (quæ non consideratur respectu temporis conditi testamenti, nec pro tempore mortis testatoris, ut in quarta falcidia, sed pro tempore aditionis & restituenda hæreditatis. Muller. l. c. per l. 22. §. 2. l. 58. §. 6. ad SC. trebell.) detrahere seu sibi retinere, ut constat ex c. Rayn. h. t. & §. sed quia stipulationes. & §. nihil interest: Inst. de fideicommiss. hæred. ubi dicitur perinde esse, sive quis ex toto sive ex parte institutus, cum posit quartam partem portionis, in qua institutus est, retinere. Struv. cit. th. 29. Lit. a. non potest tamen, nisi hæres directus, hanc quartam partem deducere, ita ut, dum fideicommissarius de novo (uti fieri potest, fideicommissio universali gravaretur), is facultatem detrahendi iterum quartam partem non habeat; cum cetera ratio, propter quam hæc quartæ partis deductio inducta est; ut scilicet hæredes invitentur ad hæreditatis aditionem, & testamentum propter eorum recusationem non destruantur. Struv. l. c. Lit. b. Muller. ibid. Lauterb. l. c. §. 31. ubi etiam, quòd licet fiduciarii coactus adierit hæreditatem, eamque totam primo fideicommissario restituerit, non tamen licet huic quicquam ex ea deducere, dum eandem denuo alteri gravatus est restituere juxta l. 55. §. 2. ff. ad leg. trebell. Quod ipsum tamen limitandum ita, ut, si hæres directus institutus in gratiam primi fideicommissarii, quartam non detraxerit, illam ex persona fiduciarii deducere possit per l. c. §. 29. ff. ad SC. Trebell. Lauterb. l. c. Muller. l. c. lit. y. qui tamen addit, hæredem hæreditatem totam sine illa detractione quartæ partis restituentem non presumi eam donare voluisse fideicommissario; quare opus esse conjectura ad hoc sufficiente, qualis esse posset, ex qua colligeretur id eum fecisti, ut videtur plenus functus suo officio præstandæ fidei. Porro dum fiduciarius vel fideicommissarius est infans vel furiosus, tutor vel curator fideicommissum restituit. l. 35. & 37. ff. ad SC. Trebell. v. acceptat. l. 7. c. cod. pupillus vero agit cum tutoris autoritate. cit. l. 37. & si ab eo ipsi tutori restituendum, adhibendus est curator, qui, ut Lauterb. §. 32. coactus, adiens & restitens, nihil deducit. De cetero ipsa trebellianica deducta ab hærede eatenus tantum gravari potest, quatenus onus hæreditatum pro ea etiam parte remaneat apud fiduciariū, & tantum pro dodrante transeat ad fideicommissarium juxta dicta q. præced. in fine ex Lauterb. l. c. §. 30.

Quæst. 690. An liberis fideicommissio universali gravati præter legitimam ex eo quoque detrahere possint Trebellianicam?

1. Resp. quidquid sit de jure civili, secundum quod negativam verissimam esse per l. 6. c. ad SC. Trebell. l. 1. ff. ad leg. falcid. l. 8. §. 8. & seq. de inoff. testam. pronunciat Lauterb. in ff. ad SC. Trebell. citatus

citatis pro hoc. Bachov. vol. 2. d. 14. th. 2. lit. a. Jo. Harpr. ad §. 1. Inst. de L. falcid. num. 12. Gail. l. 2. obs. 121. num. 6. Carpz. l. F. p. 3. c. 2. def. 10. Vinn. selectar. 99. l. 2. c. 29. quamvis hanc detractionem urtiusque, tam legitime, quam trebellianica nullo texto juris civilis comprobari, nulli tamen etiam repugnare afferat Coras. ad l. 4. c. famili. exercit. und. n. 4. & seq. quin & eam ex ipsi legibus Romanis dicere conantur Fachin. contriv. Jur. l. 5. c. 2. Contius diff. Jur. civil. l. 1. c. 3. Vivian. in ratione. Jur. Pontif. ad c. Raynatus. b. t. Boer. decif. 156. n. 3. Peregr. tr. de fideicom. a. 3. n. 1. & plures alii apud Muller. in ff. th. 30. lit. 8. item Befold. in delib. ff. ad lib. 3. q. 1. in fin. Brunem. ad l. 6. c. ad SC. trebell. qui etiam per eandem. l. 6. contrarium probare conatur. Verum quidquid sit de hoc, an sententia haec negativa sit positivè conformis Juri civili, nec ne, eandem pluribus rationibus stabilit. Muller. l. c. quem vide. eamque absolutè defendunt Alciat. in l. 21. c. de pactis & aliis apud Clarum. §. testamentum. g. 63. n. 1. affirmativam è contraria tenent absolute Fachin. l. 5. contriv. c. 2. Befold. delib. Juris ex l. 3. ff. q. 1. Haunol. de l. 5. & l. 7. n. 363. & quidem de Jure Canonico (à cuius dispositione pessima leges civiles, dum obscuræ & ambiguæ interpretationem accipiunt, sopoturque legislatarum & aliorum discordia, ut Abb. in c. per venerabilem. quis filii sint legit. n. 3. Paris. vol. 3. cons. 27. n. 10. Laym. in c. super hieris. de rescript. n. 6. Gail. l. 2. obs. 121. n. 6. ubi cit. regula recepta est, quod quando aliquid est dubium in Jure civili, & clarum de Jure Canonico, standum sit Juri Canonico etiam in foro civili) indubitatam eam esse per c. Raynatus. & c. Raynald. b. t. prolixè illustrata à Covar. ibid. & sic præter legitimam detrahi quoque posse trebellianicam tenent communiter omnes, ut Perez adeod. de SC. trebell. n. 1. Faber. in eod. Sabaud. l. 6. tit. 27. d. 24. n. 3. Sichard. ad l. 24. c. famili. exercit. und. n. 6. Cujac. l. 7. c. 3. Franz. exercit. ad Inst. 7. 9. n. 20. & alii, quos citat & sequitur Muller. l. c. quam etiam dispositionem Juris Canonici in praxi & utroque foro ubique receptam, & secundum illam passim procedere tribunalia testantur Wiesn. b. t. n. 22. & plures alii apud Gonz. in c. Raynatus. n. 22. Lanterb. in ff. ad SC. trebell. §. 33. quamvis imminutè addat, id factum ex errore interpretatum & finistro Juris civilis intellectu; (uti & Faber. in tr. de erroribus. pragmaticor. decad. 1. error. 7. perperam contendit, non magis Jure Pontificio quam civili hanc duplice detractionem probari, eamque non tam iuri Pontificio quam gravissimis pragmaticorum erroribus adscribendam) ut liberi, quibus ex jure naturæ debetur Legitima (non fratres alive) universali fideicommissio gravati sub conditione vel in diem ultra legitimam à die additionis hæreditatis acceptam, die adveniente vel conditione existente trebellianicam quoque accipere possint, pro quo citat Gail. l. 2. obs. 121. num. 6. Carpz. l. c. num. 21. Vinn. Brunem. &c.

2. Extenditque hoc ipsum ex veriore & æquiore, ut sit sententia cum Merlin. de legit. l. 2. q. 31. n. 1. Carpz. Gail. L. L. cit. ad parentes gravatos, rationes quoque pro hac sententia afferuntur sequentes. Prima, quod as alienum, quo defunctus hæredi obstritus erat, in trebellianicam non imputetur; adeoque eo deducto detrahere adhuc possit trebellianicam. Arg. l. 8. c. ad leg. falcid. Legitima vero nominetur as alienum in l. 36. §. 2. c. de inoff. testam. adeoque dici nequeat, quod, si filius legatum deduxerit eo ipso excidat jure detrahendi trebellianicam. quod argumentum enixè urget Friderus in tr. de process. l. 2.

R. P. Leur. Jur. Can. Lsb. III.

c. 68. num. 8. Secunda desumitur à Fachin. ex novell. 39. c. 1. & pro firmissimo habet. dum ibi Justinianus expresse constituit, ut in restitutione fideicommissi legitima filiorum excipiatur. verum qualiter illa novell. potius oppositam sententiam confirmet, vide apud Muller. l. c. Tertia, quod cum jura intendant, ut liberti plus utilitatis ex bonis parentum recipiant, credibile non sit, voluisse illa, ut filius gravatus fideicommissio sola legitima contentus esset, dum extraneus tali fideicommissio gravatus trebellianicam, seu hæreditatis totius, ex qua nulla legitima detracta, partem quartam adeoque tantudem ferè quantum filius reciperet. Quarta, quod deductio legitima & detractione trebellianica ex diverso & dissimili jure dimanent legitima ex jure naturæ, ex quo debetur, ut constat ex c. Raynatus. §. cum autem & L. cum ratio ff. de bonis damnat. portio trebellianica ex jure civili, nempe S. C. Trebell. item quod legitima detrahatur tanquam à filio, trebellianica vero tanquam ab hæredescripto. ubi autem eidem personæ duo diversa jura ex diversis titulis competunt, unum alteri obesse non debet; nihilque in eo absurdum est, ut unus idemque duplex personam sustineat, & ex illa duplicate personæ duplex item & geminum commodum percipiat. Arg. l. 1. §. fin. ff. Si à patre quis manu l. 22 ff. de his, qui ut indign. Quinta, quod, si filius duas illas portiones deducere non valeat, necesse sit dicere, quod legitima in trebellianicam sit imputanda, quod evidenter falsum est, cum in trebellianicam illa solum imputetur, quæ ex voluntate & judicio defuncti in hæreditatem pervenient juxta. l. 91. ad leg. falcid. l. 22. §. 2. ad S. C. trebell. quod dici nequit de legitima; cum haec utpote jure naturæ debita, dependere nequeat à patris voluntate; quin & contra omnem illius voluntatem debeat. Rota. Rom. decif. noviss. 24. num. 3. Molin. de legit. l. 5. tit. 1. num. 9. & AA. passim. quas duas postremas rationes non hoc ipso diluit. Harpr. de jure deducendi duas quart. th. 18. aferendo simpliciter illud, quod dum duæ prætentiones ex diverso jure provenientes unius exercitum seu exactio alteram non absurbit, in praesente locum non habeat; cum legitima & trebellianica ejus sint naturæ, ut una in alteram imputetur, & consequenter una alteram excludat, dum, ut ait, computari in trebellianicam non tantum, quæ hæres jure hæreditario capit, sed & ea, quæ ius legati, donationis, mortis causa alove titulo acquirit, ea non minus omnia in legitimam imputentur juxta. l. 35. §. 2. & §. ult. Inst. de inoff. test. Manet proinde ex dictis rationibus satis roborata sententia opposita, ita ut à filio gravato universalis fideicommissio ex omnibus illis, seu tota hæreditate, quæ constat i. 2. uncis prius, tanquam potiore jure debita, detrahatur legitima, nimicrum parteria seutriens aut quatuor unciae, & tunc demum ex remanentibus octo uncias pars trebellianica seu pars quarta, nimicrum duæ unciae; adeoque universum sex unciae constituentes dimidium totius hæreditatis restituenda fideicomissario, prout amplius explicant Gl. & Abb. in cit. c. Raynatus & c. Raynaldus. Porro in hoc, num locum habeat haec sententia solum in fideicommissio sub conditione, si sine liberis decedat, aut ad certam diem constituto: an vero etiam in fideicommissio puro, non convenienti ipsi Canonista, ut videtur est apud Muller. l. c. Lit. 9. dum aliqui volunt, nullam quod ad hoc inter gravatos fideicommissio puro & gravatos fideicommissio conditionato faciendam distinctionem; eò quod eam non faciant SS. Canones. ex ea insuper ratione, quod permittentes utramque

R. rr

que

que detractionem non fundent se in eo , quod filii gravati sint fideicomisso sub conditione ; sed in eo solum , quod legitima tanquam jure naturali debita non potuerit gravari , quam si sub conditione gravatus sit , ut cum Fachin. obseruat Wiestn. b.t. num. 219. in fine . Alii vero dictae distinctioni inherentes , negant , in fideicomisso puro duplēcē illam detractionem locum habere , quibus plerique legitimē adharent , ut Gail. l. 2. obf. 121. num. 4. & seq. Cævallor. tr. commun. contra comm. Tom. I. q. 74. in pr. Chifflet. tr. de legit. c. 13. Cepal. l. 2. conf. 133. num. 9. Carpz. p. 3. c. 1. def. 22. & alii , quos magno numero citat & sequitur Muller. l. t. testantes , secundum hanc distinctionem in omnibus Curris indicari . Similiter in eo non convenient AA. num. dum legitima est semis seu media pars , nimirum existentibus pluribus liberis quam quatuor , detrahi quoque possit trebellianica , nec ne posterius cum Bald. & aliis censet Covar. in c. Raynatus. §. II. n. 10. ex ea ratione , quod absurdum videatur , gravatum restituere hereditatem ex ea plus consequi quam is , cui restitenda , quod fieret , si gravatus præter semissem hereditatis receptam nomine legitimæ quartam alterius semissis nomine trebellianica consequeretur . Prius , nimirum habere quoque in hoc casu locum utriusque partis detractionem tanquam verius continent cum Cravett. conf. 50. & aliis Fachin. l. 5. controv. c. 3. Haubold. de J. & J. tr. 7. à num. 376. Wiestn. b.t. num. 221. &c. eò quod id evincit textus & rationes allatae pro deductione trebellianica , suadetque favor , quo Canones. c. cum haberet. de eo , qui duxit in matrim. & Leges. Auth. novissima. de inoff. testam. & novell. 18. c. 1. prosequuntur numerum & commoda liberorum . Neque absurdum aut iniquum videri debeat , dum ex quinque liberis gravatis fideicomisso , et trebellianam simul cum legitima detrahant , singuli multo minus quam fideicomissarius consequantur .

Quæst. 691. An & in quibus casibus deducatur nequeat trebellianica ?

R Esp. hanc deductionem cessare seu fieri non posse in pluribus casibus , manifesti juris est . Sic namque locum non habet . Primo quidem in genere in testamentis , in quibus locus non est falcidæ . Tholosan. syntag. l. 42. c. 31. n. 18. Barry. de test. & intest. l. 5. tit. 7. n. 13. Wiestn. b.t. n. 222. Secundo in testamentis privilegiatis & in specie in testamento militis . Struv. in ff. ad S. C. Trebell. th. 33. lit. a. Lauterb. in ff. cod. §. 39. cum communi juxta l. 1. §. 18. ff. cod. l. 12. c. de testam. milit. l. 7. c. ad leg. falcid. & ibi Brunem. Tertiò in fideicomisso familia Knipschilt. de fidicommis. c. 6. n. 164. & seq. Peregr. tr. eod. 4. 57. n. 22. Lauterb. cut. §. 39. Quartò in fideicomisso universalis relieto ad pias causas . Lauterb. l. c. Struv. l. c. lit. n. Muller. ibidem. Carpz. l. 6. resp. 26. & AA. passim per novell. 131. c. 12. & Autb. similiter c. ad leg. falcid. nisi tamen heres gravatus ipse esset causa pia , five dum tam heres institutus quam fideicomissarius esset locus pius ; tunc enim heredi licebit deducere quartam trebellianicam . Wiestn. l. c. cum Barry l. c. n. 8. Quintò dum heres (quemadmodum cogi potest adire hereditatem ex SC. Trebelliano multæ coercitione vel pignoris capione , qua sunt remedia prætoria . Muller. l. c. lit. 8.) coactus adiit illam . §. 7. Inff. l. 4. & 16. §. 2. ff. ad SC. Trebell. Lauterb. Muller. LL. cit. addita ratione ; quod , qui alieno periculo adit hereditatem , meritò ab omni lucro & commido arceretur .

Arg. l. 10. dc R. 7. & ita quidem , ut nec pænitendo dictam quartam retinere ei licet . Lauterb. cu. §. 39. in fine . Sexto dum heres omisit facere inventarium , ut volunt Treutl. vol. 2. d. 14. th. 10. lit. d. Hahn. ad Wesenbec. ad SC. Trebell. n. 8. Cravet. conf. 17. & alii ab Hillig. in donell. l. 7. c. 29. lit. e. allegati . Contraria tamen , nimirum omissionem inventarii non excludere trebellianicam , tenent Brunem. ad Autb. sed cum. c. ad leg. falcid. n. fine . Christian. vol. 4. dec. 51. n. 3. Myning. cent. 3. obf. 60. Gail. l. 2. obf. 138. n. 13. testantes hic receptum in Camera Imper. Septimò locus non est trebellianicæ , dum testator sub ea conditione constituit fideicommissum , ne alienetur à fideicommissario ejusque successoribus . novell. 119. c. 11. Autb. sed cum. c. ad leg. falcid. quia detracçio trebellianicæ sine alienatione & divisione partis à toto fieri nequit . Peregr. de fideicom. a. 3. n. 91. Muller. l. c. lit. 8. Idem est , dum testator expresse prohibuit detrahi trebellianicam , seu rogarit heredem fiduciarium , ut totam portionem sine detractione trebellianicæ fideicomissario restituit , sive id faciat in testamento , sive in codicillo . Fachin. controv. juris. l. 13. c. 59. cum communi . Et quidem posse hanc deductionem prohiberi hodieum (etiam liberis primi gradus , quibus olim jure prohiberetur non poterat dum computabatur in legitimam , ut Lauterb. l. c.) receptissima est sententia , quam tenent Covar. in c. Raynald. b.t. §. 3. n. 6. Clarus §. testam. q. 62. Gail. tr. 2. obf. 138. n. 15. Gomes tom. 1. var. resol. c. 5. n. 11. Menoch. conf. 272. Mangi. demput. & de ract. q. 114. n. 9. & plures alii apud Muller. in Sirv. l. c. eti apud eundem dissentiant quidam alii , præsertim respectu liberorum primi gradus , quin & nepotum aliorumque omnium , qui de inofficio testamento queri possunt . Hanc vero rationem vel prohibitionem faciendam necessariò , & præcisè verbis formaliter & in individuo eam experimentibus , & non per æquipollentia , afferant Hahn. ad Wesenb. tit. ad leg. falcid. n. 8. Carpz. p. 2. c. 1. def. 13. Brunem. l. 11. ad leg. falcid. an. 1. apud Muller. sufficere taten æquipollentia , modo ex iis certa prohibentis voluntas colligatur , tradunt apud Lauterb. §. 38. Barry de success. l. 15. tr. 8. n. 20. Menoch. Sabelli Stryck. quicunque requirit , ut prohibito fiat ex aliqua causa , qua exprimatur , uti & persona cuius respectu fit . & in specie hanc prohibitionem induci per verba : sine diminutione : affirmat Muller. l. c. lit. 8. citans Brunem. ad l. 15. ff. ad leg. falcid. n. 6. nequaquam vero per verba : omni meliore modo : cum nulla sit consequentia : volo testamentum meum omnimeiore modo valere ; ergo trebellianica non deduci nolo . Sed neque ex prohibitione detractionis falcidæ statim inferenda etiam prohibito , detractionis trebellianicæ . Muller. ad SC. trebell. th. 33. lit. 8. cum Schyvendendorff .

Quæst. 692. An fideicomissarius universalis rem fideicomissariam proprio authoritate capere posse , & que ad eam consequendam fideicomissario competant remedia ?

1. R Esp. ad primum negativè ; eò quod ante restitutionem , sive realem , sive verbalem jus nullum aut actionem habeat in istiusmodi bonis . l. 37. l. 63. ff. ad SC. trebell. Lauterb. ibid. §. 20. Limitandum hoc ipsum : nisi id per testatorem vel heredem licet . Item nisi gravatus dolose se absentaverit , vel sine herede decesserit , sicutque possessio vacet . Lauterb. l. c. Peregr. de fideicom. a. 48. n. 16. & seq. plures limitationes vide apud Brunem. ad l. 7. c. ad SC. Trebell.

2. Resp.